

HAYIR VE ŞER ÜZERİNE

Hayır; “**meşru iş, faydalı amel, iyilik**” demektir. Şer ise, onun zıddı olup “**zararlı iş, kötülük**” anlamına gelir.

Hayır ve şer Allah'tandır. Hayrı da şerri de yaratan ancak O'dur. Lâkin hayra rızası var, şerre ise yoktur.

Hayır ve şer, yapılan işin, işlenen fiilin Allah'ın emir ve rızasına uygun olup olmamasıyla ilgilidir. Yâni, fiilin kendisiyle değil, sıfatıyla alâkalıdır. Şöyle ki;

Konuşma, görme, işitme, yürüme... hepsi birer fiildir. Hayır olsun şer olsun bütün bu fiilleri yaratan Allah'tır. İşlenen fiil, yapılan iş, İslâm'a uygun ise "**hayır**", aksi halde "**şer**" olur. Zaten Allah'ın birliğine iman eden bir insan, O'nu bütün bu işlerin, bu fiillerin tek yaratıcısı olarak bilir.

İnsan bir işi yapmayı sadece arzu eder ve cüz'î iradesini o işi yapmaya sarfeder. Neticeyi yaratan ise Allah'tır. Hakikat böylece bilinmezse ortaya şöyle bir tezat çıkar: Aynı fiil "**hayır**" olunca Allah tarafından yaratılır, aksi halde?.. Evet aksi halde... cümlelerin sonunu nasıl getireceğiz?"

Bir tek misâl verelim:

Görme fiilinin yaratıcısı Allah'dır. Göz fabrikası O'nun, ışık O'nun, görülen bütün eşya da O'nundur. O halde bir insan neye bakarsa baksın görmeyi yaratan Allah'dır. Baktığı helâl ise bu bakış "**hayır**" olur, haramsa "**şer**" olur. **Hayrı da O yaratır, şerri de.**

İslam inancına göre, şerrin yaratılması şer değildir; şer olan, onu kesb etmek, yani ona yönelmek, onu irade etmek ve işlemektir.

Bütün ilâhî isimler gibi, bütün ilâhî fiiller de güzeldirler. Hâlık ismi güzel olduğu gibi, yaratma fiili de güzeldir. **Rezzak** ismi güzel olduğu için rızıklar da güzeldirler.

Rahman ismi gibi, Kahhar ismi de güzeldir; güzel olmayan, kahrı gerektiren isyanları işlemektir.

Suç işlemek şerdir, ama suçluyu hapse atmak şer değildir.

Dalâlet fırkalarından birisi olan Mutezile mezhebinde, şerrin yaratılması, şer telâkki edilir. Buna göre, canilere ceza vermeyi şer kabul etmek gerekiyor.

İnsanın kanındaki alyuvar ve akyuvarları yaratan Allah olduğu gibi, onun manevî

kalbinde hidayet ve dalâleti de yaratan yine O'dur. Hidayet hayırdır, dalâlet ise şerdir. Bunların her ikisine de kulun kendisi talip olur. Ve yine bunların her ikisini de Allah yaratır.

Bu imtihan meydanının bir gereği de **“bir kul, hayır olsun, şer olsun her neyi isterse”** Allah'ın onu yaratması değil midir? Hidayet yolunu tercih edenlerde **Hâdi**, yani hidayete erdirici ismi, sapık yollara girenlerde ise **Mudil**, yani **“dalâlete düşürücü”** ismi tecelli eder. Birincilere yolun doğrusu gösterilmiş, ikincilere ise arzu ettikleri yanlış yol açılmış ve geçmelerine izin verilmiştir. Her iki isim de, her iki tecelli de güzeldirler. Güzel olmayan, hidayeti bırakıp dalâleti tercih etmek, onu istemek, ona yönelmektir.

Nur Külliyyatında bu hakikat açıklanırken enteresan bir misâl verilir: **Ateş.**

Ateşin yaratılması şer değildir; ateşin binlerce faydası bunu ispat eder. Şer olan, ateşe temas etmek, O'nunla yangın çıkarmaktır.

Şu da var ki, insanlar, çoğu zaman, **“şer”** kelimesini kendi hoşlarına gitmeyen, rahatlarını kaçıran ve huzurlarını bozan şeyler için kullanırlar. Hâlbuki, bu hadiseler insan için birer imtihan vesilesi, birer terakki aracıdır. İnsanoğlu bu şerlerin altında nice hayırlar bulunduğunu bilemez ve sabırsızlık göstererek şikayet yolunu tutar ve böylece onları kendi hakkında şerre çevirir.

İnsanın bu kısa nazarı ve bu yanlış tutumu, cihatla ilgili bir âyet-i kerimede şöyle sergilenir.

“Olur ki, siz bir şeyden hoşlanmazsınız, hâlbuki o hakkınızda bir hayırdır. Ve olur ki, bir şeyi seversiniz, hâlbuki hakkınızda o bir şerdir.” (Bakara, 2/216)

Demek ki, hoşlanmadığımız ve şer sandığımız birçok hadise, gerçekte hayrı netice verebilmektedir; hastalığın günahlara kefaret olması gibi. Bazen de hoşlandığımız şeylerin hakkımızda şer olduğunu görüyoruz; servet ve makamın kibir ve gurura yol açması gibi.